

เรื่องที่ 7

มันสำปะหลังและข้อสังเกต

นอกจากข้าวแล้ว ประเทศไทยยังมีมันสำปะหลัง (Cassava) เป็นพืชเศรษฐกิจสำคัญ หัวมันสดจะถูกแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ได้หลายชนิด เช่น มันเส้น (Cassava shredded) มันอัดเม็ด (Cassava pellets) แป้งมันสำปะหลัง (Cassava Flour) สาเกและแป้งสาเก (Tapioca and sago) กากมันสำปะหลัง (Cassava waste)

มันเส้นและมันอัดเม็ดได้กลายเป็นสินค้าออกที่สำคัญอย่างหนึ่งของไทย โดยทำรายได้ให้กับประเทศเกินกว่าหนึ่งหมื่นล้านบาทต่อปี ถ้าเปรียบเทียบจากมูลค่าการส่งสินค้าออกสำคัญ ๆ แล้ว จะพบว่าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังยังอยู่ในลำดับต้น ๆ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงลำดับความสำคัญของสินค้าออกไทย

ลำดับที่	ปี พ.ศ.				
	2524	2525	2526	2527	2528
1	ข้าว	การท่องเที่ยว	การท่องเที่ยว	การท่องเที่ยว	การท่องเที่ยว
2	การท่องเที่ยว	ข้าว	ข้าว	ข้าว	ผลิตภัณฑ์สิ่งทอ
3	มันสำปะหลัง	มันสำปะหลัง	มันสำปะหลัง	ผลิตภัณฑ์สิ่งทอ	ข้าว
4	ผลิตภัณฑ์สิ่งทอ	ผลิตภัณฑ์สิ่งทอ	ผลิตภัณฑ์สิ่งทอ	มันสำปะหลัง	มันสำปะหลัง
5	ยางพารา	น้ำตาล	ยางพารา	ยางพารา	ยางพารา
6	น้ำตาล	ยางพารา	ข้าวโพด	ข้าวโพด	แผงวงจรไฟฟ้า
7	ดีบุก	ข้าวโพด	น้ำตาล	แผงวงจรไฟฟ้า	ข้าวโพด
8	ข้าวโพด	ดีบุก	อัญมณี	อาหารกระป๋อง	อัญมณี
9	แผงวงจรไฟฟ้า	แผงวงจรไฟฟ้า	แผงวงจรไฟฟ้า	อัญมณี	น้ำตาล

ที่มา : 1. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและธนาคารแห่งประเทศไทย

2. ปี 2528 เป็นตัวเลขเบื้องต้น

ถ้าจะเรียงลำดับความสำคัญระหว่างพืชเศรษฐกิจด้วยกันแล้ว มันสำปะหลังทำรายได้ให้กับประเทศเป็นอันดับ 2 รองจากข้าว และมากกว่ายางพารากับข้าวโพด

ผลผลิต

จากหนังสือสถิติการเกษตรของประเทศไทย ปีเพาะปลูก 2528/ 29 ปรากฏว่า พื้นที่เพาะปลูกมันสำปะหลังในช่วง 7 ปีที่ผ่านมามีแนวโน้มสูงขึ้น ทั้งนี้ก็เพราะว่ามันสำปะหลังเป็นพืชที่ปลูกง่าย ทนทานต่อความแห้งแล้งได้ดี ไม่ค่อยมีโรคพืชหรือแมลงรบกวนนัก ดังนั้น ผลผลิตหัวมันสดจึงมิได้ลดปริมาณลง ขณะที่ปริมาณผลผลิตมันสำปะหลังของโลกลดลงบ้างในบางปี ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 พื้นที่เพาะปลูกและผลผลิตมันสำปะหลังของไทยและของโลก

พ.ศ.	เนื้อที่เพาะปลูก (พันไร่)	ผลผลิตรวมของไทย (พันตัน)	ผลผลิตรวมของโลก (พันตัน)
2522	5, 286	11, 101	116, 652
2523	7, 250	16, 540	122, 001
2524	7, 940	17, 744	128, 320
2525	7, 726	17, 780	125, 916
2526	8, 552	18, 989	123, 048
2527	6, 780	19, 985	129, 020
2528	9, 230	19, 263	-

ที่มา: ศูนย์สถิติการเกษตร

จะเห็นว่าในปี 2525 แม้พื้นที่เพาะปลูกจะลดลงเล็กน้อย แต่ผลผลิตรวมกลับสูงขึ้น สำหรับในปี 2528 พื้นที่เพาะปลูกเพิ่มขึ้น แต่ผลผลิตรวมกลับลดน้อยลง แสดงว่าผลผลิตต่อไร่ของปี 2528 ต่ำลงไป

การส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง

รายได้จากผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังของรัฐบาลในแต่ละปีนับเป็นมูลค่ามหาศาล โดยมีตลาดสำคัญอยู่ที่ประชาเศรษฐกิจยุโรป (European Economic Community : EEC)¹ เพราะผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังประมาณร้อยละ 90² ส่งไปยังยุโรปและสหรัฐอเมริกา

การค้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังได้เริ่มมีปัญหา เมื่อ EEC จำกัดการนำเข้าเพื่อช่วยเกษตรกรของ EEC ที่ปลูกธัญพืชแล้วราคาตกต่ำ เพราะผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังเข้าไปแย่งตลาด³ ก่อนจะจำกัดการนำเข้าได้มีการเจรจากันระหว่างรัฐมนตรีกระทรวงพาณิชย์ (นายตามใจ ขำภโต) และรองประธานคณะกรรมการเศรษฐกิจยุโรป (Mr. F.O. Gundelach) ที่กรุงเทพมหานคร เมื่อเดือนพฤษภาคม 2523 ร่างข้อตกลงในการจำกัดปริมาณส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังของไทยไปยัง EEC ดังต่อไปนี้

ระหว่างปี 2524—25 กำหนดปริมาณส่งออกปีละ 5 ล้านตัน และให้มีส่วนเพิ่มได้ไม่เกินร้อยละ 10 ของปริมาณส่งออกที่กำหนด แต่อนุโลมให้ส่วนเพิ่มนี้นำมาใช้ในปีใดปีหนึ่งก็ได้ หรือรวมกันแล้วปริมาณส่งออกใน 2 ปีนี้ต้องไม่เกิน 10.5 ล้านตัน

ระหว่างปี 2526—27 กำหนดปริมาณส่งออกปีละ 4.5 ล้านตัน และให้มีส่วนเพิ่มได้ไม่เกินร้อยละ 10 หรือรวม 2 ปีไม่เกิน 9.45 ล้านตัน

ระหว่างปี 2528—29 ไทยสามารถส่งออกได้ปีละ 4.5 ล้านตัน โดยทั้ง 2 ปีมีส่วนเพิ่มได้อีกร้อยละ 10 ของ 4.5 ล้านตัน

สำหรับข้อตกลงใหม่กำหนดโควตาไว้ดังนี้คือ⁴ ปริมาณการส่งออกในระยะ 4 ปี ตั้งแต่ปี 2530—2533 รวม 21 ล้านตัน โดยในแต่ละปีจะต้องส่งออกในปริมาณไม่เกิน 5.5 ล้านตัน และในช่วงเชื่อมต่อระหว่างสัญญาเก่ากับสัญญาใหม่ สามารถยืมปริมาณมาใช้ได้ 5 แสนตัน

¹ประเทศในกลุ่ม EEC ประกอบด้วย สหราชอาณาจักร ไอร์แลนด์ ฝรั่งเศส อิตาลี เดนมาร์ก เนเธอร์แลนด์ เบลเยียม ลักซิมเบิร์ก สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน กรีซ สเปน และโปรตุเกส

²ธนาคารกสิกรไทย, “มันสำปะหลัง : ทางออกยังมีดมน” สรุปข่าวธุรกิจ. กรุงเทพมหานคร : ประชุมทองการพิมพ์, 2527.

³ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังนิยมใช้แทนธัญพืชในการผสมอาหารเลี้ยงสัตว์ เพราะราคาถูกกว่าแต่มีคุณภาพเกือบเท่าเทียมกัน

⁴กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์, สถานการณ์และปัญหาการค้าระหว่างประเทศไทยกับสหรัฐอเมริกา. ประชาคมเศรษฐกิจยุโรป และญี่ปุ่น. กรุงเทพมหานคร, 2529.

ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยมีการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังได้สูงขึ้นมาก ดังจะเห็นได้จากตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังของไทย

พ.ศ.	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
2519	3,720,710	7,528
2520	3,954,365	7,720
2521	6,287,965	10,892
2522	3,961,201	9,891
2523	5,217,702	14,887
2524	6,265,833	16,446
2525	7,815,455	19,752
2526	5,196,751	15,387
2521	6,569,728	16,600
2528	7,088,394	14,969

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

จะเห็นว่าช่วงปี 2524—28 แม้จะอยู่ในช่วงจำกัดการนำเข้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังจาก EEC แต่ปริมาณการส่งออกก็ยังสูงกว่าหรือใกล้เคียงกับช่วงเวลาก่อนหน้านี้ สำหรับมูลค่าที่ลดลงเมื่อเทียบกับปริมาณส่งออกในช่วงปี 2524 และ 2525 ซึ่งมีผลสะท้อนทำให้ราคาหัวมันสดภายในประเทศตกต่ำลงอย่างมาก ก็เนื่องมาจาก

1. ในปี 2524 ค่าของเงินเปลี่ยนแปลงไป คือ เงินดอลลาร์สหรัฐ แข็งขึ้น เงินบาทไทย พลอยแข็งตาม แต่เวลาขายผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังให้ EEC จะได้รับเป็นเงินดอยช์มาร์คและเงินกิลเดอร์ ซึ่งค่าของเงินตกต่ำ

2. เมื่อเริ่มกำหนดปริมาณส่งออกในปี 2524 ทำให้ตลาดการค้าต่างประเทศหยุดชะงัก พ่อค้าส่งออกได้ผลักราคาให้กับเกษตรกรด้วยการกดราคารับซื้อหัวมันสด

มาตรฐาน สินค้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง¹

เนื่องจากการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังมีปัญหาเรื่องการปลอมปน จนบางครั้งประเทศไทยต้องสูญเสียตลาดต่างประเทศไปอย่างน่าเสียดาย กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ จึงได้ร่วมปรึกษารัฐบาลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องออกระเบียบการค้า และวางมาตรฐานของผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังไว้ดังนี้

ข้อ 1 คำนิยาม

1. “ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง” หมายความว่า ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการแปรรูปหัวมันสำปะหลัง ไม่ว่าจะมียุติกรรมแปรรูป หรือเป็นชั้น แผ่น ก้อน แท่ง เม็ด หรือลักษณะอื่นใด แต่ไม่หมายความรวมถึง แป้งมันสำปะหลัง และกากมันสำปะหลัง
2. “ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังเม็ดแข็ง” หมายความว่า ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังชนิดอัดเม็ดแข็ง ไม่แตกง่าย
3. “ฝุ่น” หมายความว่า เศษผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังเม็ดแข็งที่ผ่านแรงขนาด 1 มิลลิเมตร
4. “วัตถุอื่น” หมายความว่า วัตถุที่ไม่ใช่ส่วนประกอบตามธรรมชาติของหัวมันสำปะหลัง

ข้อ 2 ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง จะต้อง

1. มีแป้งไม่น้อยกว่าร้อยละ 60.0 โดยน้ำหนัก หรือแป้งรวมทั้งคาร์โบไฮเดรทที่ละลายในน้ำไม่น้อยกว่าร้อยละ 70.0 โดยน้ำหนัก
2. มีเส้นใยของหัวมันสำปะหลังไม่เกินร้อยละ 5.0 โดยน้ำหนัก
3. มีความชื้นไม่เกินร้อยละ 14.0 โดยน้ำหนัก เว้นแต่ในระหว่างเดือนมิถุนายนถึงกันยายน ไม่เกินร้อยละ 14.3 โดยน้ำหนัก
4. ไม่มีวัตถุอื่นเจือปน เว้นแต่ดินทรายที่ติดมากับหัวมันสดตามสภาพปกติไม่เกินร้อยละ 3.0 โดยน้ำหนัก หรือในกรณีที่มีการผสมกากน้ำตาล หรือผสมน้ำมันพืชหรือสิ่งอื่น ๆ ที่ไม่เป็นอันตรายต่อสัตว์เลี้ยง เป็นสารตัวเชื่อม (Binder) กากน้ำตาล น้ำมันพืช หรือสิ่งอื่น ๆ นั้นรวมกัน หรืออย่างใดอย่างหนึ่ง ยกเว้นสิ่งอื่น ๆ ต้องมีปริมาณไม่เกินร้อยละ 3.0 โดยน้ำหนัก สำหรับสิ่งอื่น ๆ ไม่ว่าจะผสมร่วมกับสารตัวเชื่อมชนิดอื่นหรือไม่ก็ตาม ต้องมีปริมาณไม่เกินร้อยละ 0.5 โดยน้ำหนัก

¹สำนักงานมาตรฐานสินค้า กระทรวงพาณิชย์

5. ไม่มีกลิ่นและสีผิดปกติ
6. ไม่บูด เน่า หรือขึ้นรา
7. ไม่มีแมลงที่ยังมีชีวิตอยู่

ข้อ 3 ในกรณีที่เป็ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังเม็ดแข็ง นอกจากต้องมีคุณภาพตามข้อ 2 แล้ว จะต้องมีความแข็งเฉลี่ยไม่น้อยกว่า 12.0 กิโลกรัม โดยเครื่องมือทดสอบความแข็งของคาล์ส (Kahl hardness tester) หรือเครื่องมืออื่นที่เปรียบเทียบค่าความแข็งกันได้ และมีฝุ่นไม่เกินร้อยละ 8.0 โดยน้ำหนัก

ข้อ 4 ในกรณีที่ส่งผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังออกโดยมีการบรรจุหรือหุ้มห่อ วัตถุที่ใช้ในการบรรจุหุ้มห่อผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ต้องเป็นกระสอบป่านที่อยู่ในสภาพเรียบร้อย เหมาะสำหรับการส่งออกไม่ขาด ไม้ร้าว ไม่มีกลิ่นเหม็น และต้องเย็บปากกระสอบให้แน่น ด้วยเชือกป่าน เย็บกระสอบสองเส้นคู่เย็บไปและกลับ 1 เที้ยว เที้ยวละไม่น้อยกว่า 11 เส้น

ต้นทุนการผลิตและราคาหัวมันสำปะหลัง

ปริมาณการผลิตมันสำปะหลังและการค้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังจะมีผลกระทบต่อราคาหัวมันสำปะหลังสด ราคาหัวมันสดเป็นราคาที่เกษตรกรได้รับโดยตรง เมื่อราคาหัวมันลดลงจะด้วยสาเหตุใดก็ตาม จึงมีผลทำให้เกษตรกรที่ปลูกมันสำปะหลังประมาณ 8 ล้านครัวเรือนต้องเดือดร้อน เพราะรายได้ตกต่ำ ขายผลผลิตแล้วแทบไม่คุ้มกับต้นทุนการผลิตที่ลงไป ดังนั้นราคาหัวมันสดจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจ ควรวิเคราะห์และศึกษาความเคลื่อนไหว โดยเปรียบเทียบกับต้นทุนการผลิตไว้ด้วย

ตารางที่ 4 ต้นทุนและราคาหัวมันสำปะหลังสด

(หน่วยสตางค์ : กิโลกรัม)

ปีเพาะปลูก	ต้นทุนการผลิต	ราคาที่เกษตรกรขายได้
2520	30	47
2521	28	37
2522	46	7 7
2523	41	75
2524	43	46

ปีเพาะปลูก	ต้นทุนการผลิต	ราคาที่เกษตรกรขายได้
2525	45	51
2526	44	74
2527	46	66
2528	50	40

ที่มา : ศูนย์สถิติการเกษตร

ในช่วง 9 ปีที่ผ่านมาจะเห็นว่าราคาหัวมันสดเคลื่อนไหวรุนแรงมาก บางปีราคาลดลงเกือบครึ่งของปีก่อน เช่น ในปี 2523 และ 2524 เป็นระยะที่เกิดวิกฤติการณ์ในวงการค้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ราคาหัวมันสดเคยกิโลกรัมละ 75 สตางค์ในปี 2523 ลดลงเหลือ 46 สตางค์ต่อกิโลกรัม ในปี 2524 ในภาวะเช่นนี้เกษตรกรขายหัวมันสำปะหลังโดยเฉลี่ยได้ในราคาที่เกือบขาดทุน เป็นต้น

ในปี 2528 นี้ก็เช่นกัน ราคาหัวมันสำปะหลังสดตกต่ำมาก เหลือเพียงกิโลกรัมละ 40 สตางค์ ซึ่งมีผลให้เกษตรกรขายแล้วขาดทุนโดยเฉลี่ยกิโลกรัมละ 10 สตางค์ ซึ่งขณะนี้รัฐบาลก็กำลังหาทางแก้ไขเกี่ยวกับการค้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังกับ EEC ขณะเดียวกันก็พยายามลดพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังลง แล้วสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกพืชอื่นแทน

ทางแก้ปัญหาด้านราคา

เพื่อให้เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังและโรงงานแปรรูปมีต้องประสบกับปัญหาการตลาด และเพื่อให้มันสำปะหลังยังคงมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศต่อไป นโยบายมันสำปะหลังของไทยจึงควรปรับตัวไปในทิศทางที่สอดคล้องกับสถานการณ์ตลาดต่างประเทศที่เปลี่ยนแปลงไป ลู่ทางที่เป็นไปได้คือควรพยายามหาทางใช้ประโยชน์จากมันสำปะหลังเป็นวัตถุดิบในกิจการอุตสาหกรรมภายในประเทศให้มากยิ่งขึ้นกว่าเดิมที่เป็นอยู่ ทั้งนี้เพราะการใช้ประโยชน์จากมันสำปะหลังในปัจจุบันจำกัดอยู่เพียงสินค้าสำคัญ 3 ชนิดเท่านั้น คือ มันอัดเม็ด มันเส้น และแป้งมันสำปะหลัง ผลผลิตที่ได้เกือบทั้งหมดใช้ในการส่งออกแต่จริง ๆ แล้วมันสำปะหลังยังสามารถใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตสินค้าได้อีกหลายชนิด ผลผลิตที่ได้สามารถแบ่งการใช้ประโยชน์ออกได้ 2 ทาง คือ

1. เพื่อการเกษตรกรรม โดยผลิตเป็นอาหารสัตว์

2. เพื่อการอุตสาหกรรม โดยผลิตเป็นกาว ผงชูรส และอื่น ๆ แต่การผลิตสินค้าในลักษณะนี้เป็นอีกขั้นตอนหนึ่งของการผลิตแป้งมันสำปะหลัง ซึ่งในขณะนี้ความต้องการหัวมันสำปะหลังสดเพื่อผลิตเป็นแป้งมันสำปะหลังยังมีจำนวนเพียงเล็กน้อยเท่านั้น คือ ประมาณปีละ 300,000 ตัน ในขณะที่การผลิตสินค้าเพื่อการอุตสาหกรรมที่ใช้มันสำปะหลังเป็นวัตถุดิบต้องใช้เวลาในการวิจัยค้นคว้านานและต้องใช้เงินลงทุนสูง ทำให้สินค้าเพื่อการอุตสาหกรรมที่ใช้มันสำปะหลังเป็นวัตถุดิบไม่เป็นที่น่าสนใจของนักลงทุน ซึ่งมีผลทำให้การใช้ประโยชน์จากมันสำปะหลังในลักษณะนี้ไม่สามารถเป็นแหล่งอุปสงค์ที่สำคัญของมันสำปะหลังในประเทศได้

ดังนั้น การใช้ประโยชน์จากมันสำปะหลังโดยผลิตเป็นอาหารสัตว์จึงน่าจะเป็นทางออกที่เหมาะสมและเป็นไปได้ ทั้งนี้เพราะวัตถุประสงค์ของการนำเข้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังของประชาคมยุโรป คือ ใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตอาหารสัตว์ทั้งหมด และเมื่อพิจารณาธุรกิจการเลี้ยงสัตว์ภายในประเทศของไทย มีสัตว์หลายชนิดที่เกษตรกรนิยมเลี้ยงเพื่อการค้า เช่น สุกร ไก่เนื้อและไก่ไข่ จนกระทั่งเทคนิคและความรู้ต่าง ๆ เจริญก้าวหน้าขึ้นมากจนสามารถเรียกได้ว่ามีความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับกิจการเลี้ยงสัตว์ของประเทศอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านพันธุ์สัตว์ การขยายพันธุ์ วิธีการเลี้ยงและการบำรุงรักษา เป็นผลให้ลักษณะการเลี้ยงสัตว์ดังกล่าวเปลี่ยนจากการเลี้ยงแบบครัวเรือนมาเป็นการเลี้ยงแบบการค้า ซึ่งทำให้ปริมาณการผลิตเพิ่มขึ้นอย่างมากมาย จนกระทั่งสามารถส่งเป็นสินค้าออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศได้ โดยเฉพาะไก่สดแช่เย็นและไข่ไก่ จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ทำให้ความต้องการอาหารสัตว์ภายในประเทศเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ประมาณร้อยละ 12 ต่อปี โดยอาหารสัตว์ที่ผลิตได้ประมาณร้อยละ 47 เป็นอาหารสำเร็จรูปผลิตจากโรงงานอาหารสัตว์ ส่วนอีกประมาณร้อยละ 53 เป็นอาหารสัตว์ที่เกษตรกรผสมขึ้นใช้เองภายในฟาร์ม หรือผลิตขึ้นโดยผู้ผลิตอาหารสัตว์รายย่อย ดังนั้น ถ้าสามารถใช้มันสำปะหลังผลิตเป็นอาหารสัตว์โดยใช้ทดแทนธัญพืชอื่นที่ใช้อยู่เดิม เช่น ปลายข้าว รำข้าวและข้าวโพด ย่อมก่อให้เกิดการใช้ประโยชน์จากมันสำปะหลังเพิ่มขึ้นอีกเป็นจำนวนมากจากการทดลองของมหาวิทยาลัยขอนแก่นโดยใช้มันเส้นเลี้ยงสุกร ไก่เนื้อและไก่ไข่ ปรากฏว่าสามารถใช้ทดแทนธัญพืชในอาหารสัตว์ได้โดยไม่มีผลกระทบต่อการเจริญเติบโตของสัตว์แต่ประการใด

ข้อสังเกต

ถ้าตั้งข้อสังเกตคร่าว ๆ จาก ปริมาณ และมูลค่าการส่งออก กับราคาหัวมันสำปะหลังสดภายในประเทศ จะพบความสัมพันธ์ดังนี้

1. ระยะเวลาการถูกจำกัดโควตาดำการนำเข้าผ่านไป 5 ปีเศษแล้ว แต่ประเทศไทยยังไม่สามารถควบคุมหรือลดพื้นที่เพาะปลูกมันสำปะหลังลงได้ ทำให้ปริมาณการผลิตไม่สอดคล้องกับโครงสร้างของตลาดส่งออกที่เปลี่ยนแปลงไป

2. อันเนื่องมาจากข้อ 1 ทำให้ปริมาณการส่งออกสูงกว่าหรือใกล้เคียงกับปีก่อน ๆ ผลก็คือ มูลค่าการส่งออกตกต่ำลงโดยเปรียบเทียบปี 2525 กับปี 2528

3. ในปี 2526 อยู่ในระหว่างการจำกัดโควตาดำการนำเข้า EEC ปริมาณส่งออกได้ต่ำที่สุด แต่ราคาหัวมันสดภายในประเทศยังสูงขึ้นได้ และใกล้เคียงกับปี 2522 และ 2523 ก่อนการกำหนดโควตา

4. การเคลื่อนไหวของราคาหัวมันสดภายในประเทศช่วงเวลา 2 ปีที่ผ่านมา คือ ตั้งแต่ปี 2527-2528 มีแนวโน้มลดลงมาก ขณะที่ปริมาณส่งออกมีแนวโน้มสูงขึ้น แม้มูลค่าการส่งออกจะเคลื่อนไหวขึ้นลง แต่ราคาต่อหน่วยโดยเฉลี่ยลดลงเรื่อย ๆ แสดงว่าราคาหัวมันสดขึ้นอยู่กับอุปทานเป็นสำคัญ

5. ตามข้อตกลงกับ EEC ตามที่ทำสัญญาจำกัดโควตานำเข้าจะทำให้ความช่วยเหลือด้านการเงินเพื่อนำมาเปลี่ยนแปลงพื้นที่จากปลูกมันสำปะหลังไปปลูกพืชอื่นแทน ขณะนี้หมดสัญญาช่วงแรกคือ 6 ปี ผ่านไป แสดงว่าการดำเนินงานขอความช่วยเหลือด้านนี้ไม่บรรลุเป้าหมาย